

JAARVERSLAG ZKN
Verenigingsjaar 2021
'De juiste koers'

VOORWOORD

2021: Tijd voor passende keuzes!

Al meer dan tien jaar hebben we het er al over met elkaar, maar de tijd van praten en goede voornemens is voorbij. Het Nederlandse zorgstelsel staat op een kruispunt: gaan we door met de patiënt ondergeschikt maken aan het systeem of passen we het systeem aan, aan de zorgvraag van de patiënt?

De coronacrisis heeft de kwetsbaarheden van het Nederlandse zorgstelsel duidelijk blootgelegd. Het infarct in met name de ziekenhuizen heeft duidelijk gemaakt dat we de zorg structureel anders moeten organiseren. Als gevolg van de toenemende zorgvraag en door corona uitgestelde behandelingen, lopen de wachttijden voor patiënten met een medisch specialistische zorgvraag in ziekenhuizen op. Uitgestelde

planbare zorg leidt voor velen tot een verminderde kwaliteit van leven en ook tot gezondheidsschade. Dit heeft een grote impact. Voor patiënten is uiteindelijk maar één ding echt belangrijk: op tijd zorg ontvangen die de best mogelijke uitkomst biedt. Om toegankelijke en kwalitatieve zorg te kunnen blijven bieden, zijn ingrijpende keuzes nu nodig.

Hanneke Klopper
Voorzitter ZKN

Naar een duurzaam zorglandschap

We moeten toe naar een duurzaam zorglandschap waarin er zo doelmatig mogelijk wordt omgegaan met de beschikbare middelen en er aandacht is voor preventie. Al in 2019, pre-corona, wees ZKN op de noodzaak voor toegesneden organisatie en financiering van de planbare medisch specialistische zorg enerzijds en de complexe, laag frequente en acute zorg anderzijds. De coronacrisis heeft alleen maar duidelijker laten zien dat kennis-, mens-, materiaal- en dus prijs-intensieve zorg, zoals IC-capaciteit, vraagt om coördinatie vanuit het oogpunt van doelmatigheid en beschikbaarheid.

Tegelijkertijd heeft de coronacrisis onderstreept dat reguliere, planbare zorg vanuit datzelfde oogpunt juist beter af is met de juiste zorg op de juiste plek en waarde gedreven, betaalbare zorg. De regie voor deze zorg komt door transparant uitkomst gericht werken en ligt bij de geïnformeerde patiënt, niet door centrale coördinatie. Dat vergroot uitsluitend de bureaucratie, niet de toegankelijkheid en betaalbaarheid. Juist klinieken kunnen planbare veelvoorkomende patiëntproblemen innovatief en multidisciplinair oplossen door het aanbieden focuszorg.

De patiënt voorop

Om een nieuw zorginfarct zoals tijdens de coronapandemie te voorkomen, moet medisch specialistische zorg, acute/complexe zorg, zorg voor kwetsbare mensen en planbare zorg niet langer als één vorm van zorg worden georganiseerd. Alleen door medisch specialistische zorg te differentiëren in planbare focuszorg en acute en hoogcomplexe zorg, met elk een eigen bekostigingssystematiek en budgettering, kunnen we tot een robuuster en betrouwbaarder zorgsysteem komen. Een systeem waarbij de patiënt voorop staat, en de financiering van zorg de patiënt volgt, en niet andersom.

Alle capaciteit benutten

ZKN pleit voor een integrale inzet van de behandelcapaciteit van klinieken om ziekenhuizen te ontlasten en deze voor de acute en complexe patiënt vrij te spelen. Klinieken hebben de kennis, kunde en capaciteit om medische specialistische zorg te kunnen leveren van hoge kwaliteit, met persoonlijke aandacht, korte wachttijden, patiëntveiligheid en uitstekende service en nazorg - het type zorg waar grote behoefte aan is in Nederland.

Intensievere samenwerking

Om de planbare zorg robuuster te maken is daarom intensievere samenwerking tussen ziekenhuizen en klinieken noodzakelijk. Klinieken stellen hun kennis en capaciteit graag ter beschikking aan ziekenhuizen via partnerschappen. Hiermee kunnen klinieken helpen de planbare focuszorg betaalbaar en toegankelijk voor patiënten te houden en tegelijkertijd capaciteit in ziekenhuizen vrijspelen voor acute en complexe zorg. Door een structurele uitwisseling kunnen we daarnaast samen de kwaliteit en veiligheid bij de behandeling van patiënten verder optimaliseren. Ook kunnen klinieken bijdragen aan opleidingen. Bekwaamheid komt door veel patiënten te behandelen met dezelfde aandoeningen en waar kan je het vak dan beter leren dan in een gespecialiseerde kliniek.

Sneller en minstens evengoed

Klinieken stellen ook in 2022 alles in het werk om de toenemende zorgvraag en uitgestelde behandelingen op te vangen. Dat vraagt ook om een proactieve en flexibele benadering door verwijzers en afdelingen zorgbemiddeling van zorgverzekeraars. En om een kritische en flexibele blik in de ziekenhuizen. Niet alle verwijzingen naar het ziekenhuis hoeven immers door het ziekenhuis zelf te worden ingevuld. Wanneer de patiënt elders sneller en minstens even goed behandeld kan worden, dan zou de patiënt op die mogelijkheden en het recht op keuzevrijheid gewezen moeten worden. De patiënt zou altijd de juiste keuze moeten kunnen maken op basis van transparantie van zorguitkomsten, ondersteund door de juiste ICT, waarbij vraag en aanbod op elkaar worden afgestemd en gegevens zonder barrières worden gedeeld.

Klinieken zijn onderdeel van de oplossing om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. ZKN staat klaar om samen met ziekenhuizen, verzekeraars en verwijzers te werken aan een duurzame inrichting van de planbare zorg in Nederland, zodat patiënten de zorg krijgen waar ze recht op hebben nu en in de toekomst.

Hanneke Klopper, voorzitter ZKN

Deze column is eerder geplaatst door Coincide Magazine Samen Gezond, mei 2022.

INHOUD

<i>Voorwoord van Hanneke Klopper, voorzitter ZKN</i>	2
<i>Belangrijkste momenten 2021</i>	4
<i>Terugblik met ZKN-leden</i>	7
<i>Kengetallen & ledenbestand 2021</i>	8
<i>Slotwoord van Paulette Timmerman, directeur ZKN</i>	10

Belangrijkste momenten 2021

Het jaar 2021 was wederom een druk en bewogen jaar. We hebben voor u de belangrijkste momenten kort op een rij gezet.

1# Een tweede coronajaar

We begonnen en eindigden het jaar 2021 in coronasferen. Meerdere lockdowns, afschaling van planbare zorg in ziekenhuizen, voorbereidingen op mogelijke zwarte scenario's, werken met- en zonder mondkapjes en steeds meer druk op het (tekort) aan beschikbaar personeel in de zorg. ZKN en haar leden hebben in elke fase meegebogen, meegedacht en maximaal bijgedragen door vele extra patiënten van (inhaal)zorg te voorzien. Zo stegen de doorverwijzingen naar klinieken met zo'n 30% en hebben we 200.000 extra patiënten geholpen. Klinieken dragen daarmee bij aan vermindering van druk in de ziekenhuizen en voorkomen daarmee dat zorg onnodig wordt uitgesteld.

We hebben ons tevens ingezet voor de coronavaccinatie en booster voor kliniekmedewerkers. Daarnaast hebben we vele mediavragen beantwoord over inhaalzorg, samenwerking met ziekenhuizen en de optimale benutting van capaciteit.

2# Verhoogde aandacht voor contractering

Door de afschaling van ziekenhuiszorg en oplopende wachttijden heeft ZKN continue met haar leden gekeken naar de mogelijkheden om extra zorgcapaciteit te bieden. Daarnaast heeft ZKN een meldpunt opgericht waar klinieken melding kunnen maken van het vroegtijdig bereiken van het budgetplafond van de zorgverzekeraar, wat leidt tot ongewenste patiëntenstops. Soms al voor de zomer. In het verlengde hiervan heeft ZKN met leden en zorgverzekeraars overlegd over de extra bijdrage die klinieken kunnen leveren aan de door corona veroorzaakte inhaalzorg. Als resultaat van deze inspanningen hebben we vele extra patiënten kunnen helpen en zo'n 30% meer doorverwijzingen gezien vanuit de huisarts naar klinieken. Niet alle verzekeraars hebben voldoende bijgecontracteerd met als resultaat toch nog een tiental patiëntenstops aan het einde van het jaar.

3# Transparantie over wachttijden

Een belangrijk moment voor de patiënt was de lancering van de wachttijdinformatie van ziekenhuizen en klinieken op de website van ZorgkaartNederland. Sinds augustus 2021 biedt ZorgkaartNederland patiënten voor het eerst één plek om zelf te kijken waar zij hoe lang moeten wachten op een behandeling. De wachttijd informatie werd al langer door klinieken en ziekenhuizen aangeleverd bij de NZa en levert dus geen extra administratieve lasten op.

Statistieken over doorverwijzingen, uitgesplitst naar klinieken en ziekenhuizen, wordt sinds medio 2021 maandelijks gepubliceerd door de NZa via de monitor over de toegankelijkheid van zorg.

4# Evaluatie ZKN Governance code

In 2019 lanceerde ZKN haar eerste Governance code. Deze code beschrijft criteria op de thema's kwaliteit & veiligheid, leren & verbeteren en maatschappelijk verantwoord ondernemen. ZKN-klinieken moeten voldoen aan de criteria. Bestuurders van klinieken gebruiken de governance code om invulling te geven aan hun bestuurlijke verantwoordelijkheid. De jaren 2020 en 2021 zijn bij de vaststelling van de code benoemd als pilotjaren. In 2021 heeft ZKN de werking en de inhoud van de code geëvalueerd met leden en het ZKN bestuur. Eind 2021 zijn de voorgestelde wijzigingen goedgekeurd door de leden en nader uitgewerkt. De vernieuwde ZKN Governance code is in februari 2022 in werking getreden.

5# Tweejarige cao voor klinieken

Eind 2021 is het ZKN en Vakbond AVV gelukt om een nieuwe tweejarige cao af te sluiten. Een mooi resultaat in een tijd van personeelstekorten en een hoog ziekteverzuim. De eerste verkennende cao-gesprekken begonnen al in mei 2021 en de onderhandelingen startten volgens schema in oktober. De cao ZKN is van toepassing op zo'n 7.000 kliniekmedewerkers die in deze cao, in twee stappen, 5,5% salarisverhoging krijgen.

6# Hernieuwing ZKN-keurmerk audits

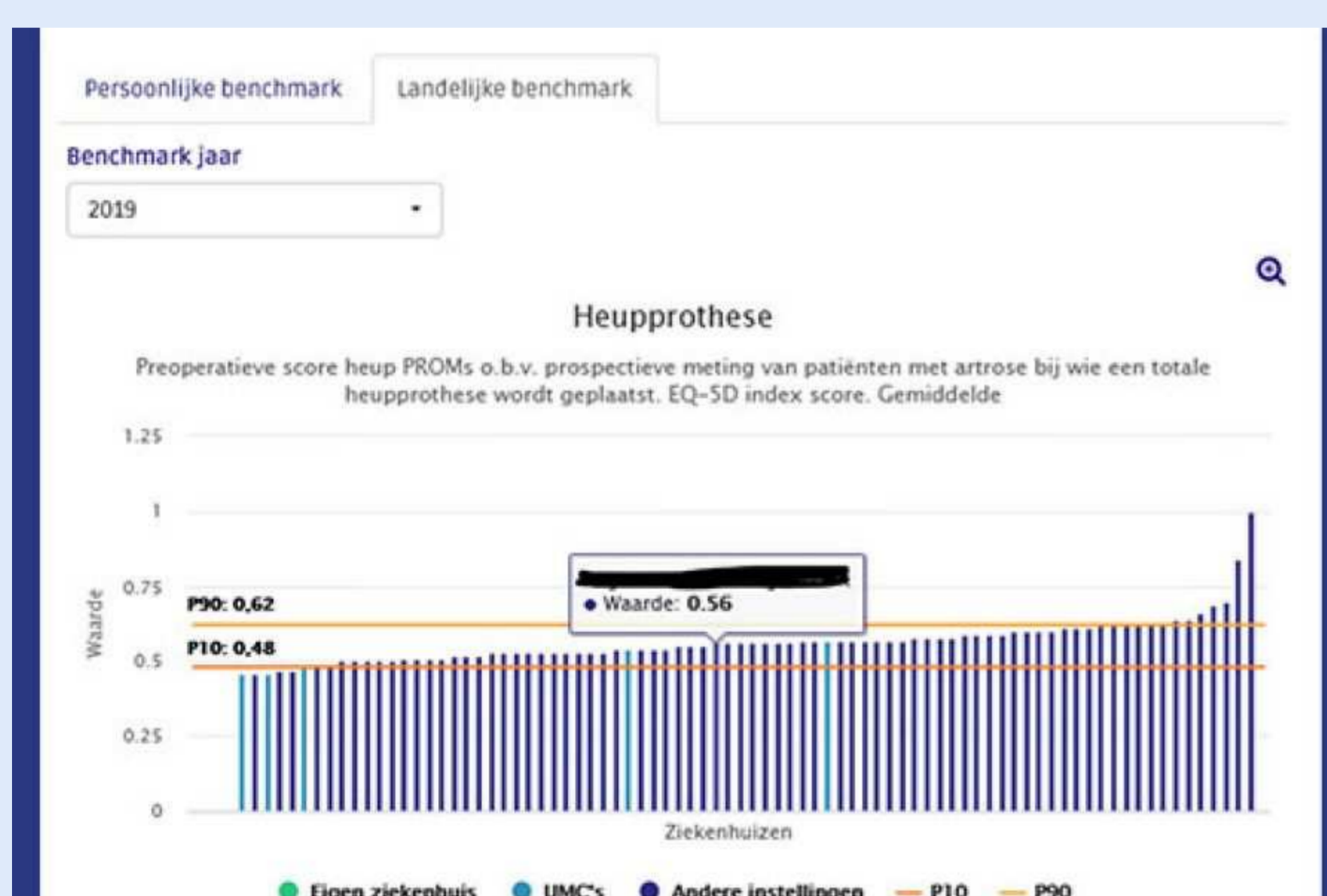
Alle klinieken worden jaarlijks getoetst op het ZKN-keurmerk. Het ZKN-keurmerk wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van kleine wijzigingen. Nu het keurmerk 15 jaar bestaat en na aanleiding van evaluatie, heeft ZKN met haar leden besloten om de auditsystematiek te vernieuwen. Tijdens de ALV 2021 hebben de leden ingestemd met het plan om in 2022 de auditsystematiek van het ZKN-keurmerk te vernieuwen. In 2023 volgt een pilot van de nieuwe systematiek en in 2024 treedt de nieuwe methode voor alle leden in werking.

7# Praktische tools toegevoegd aan het lidmaatschap

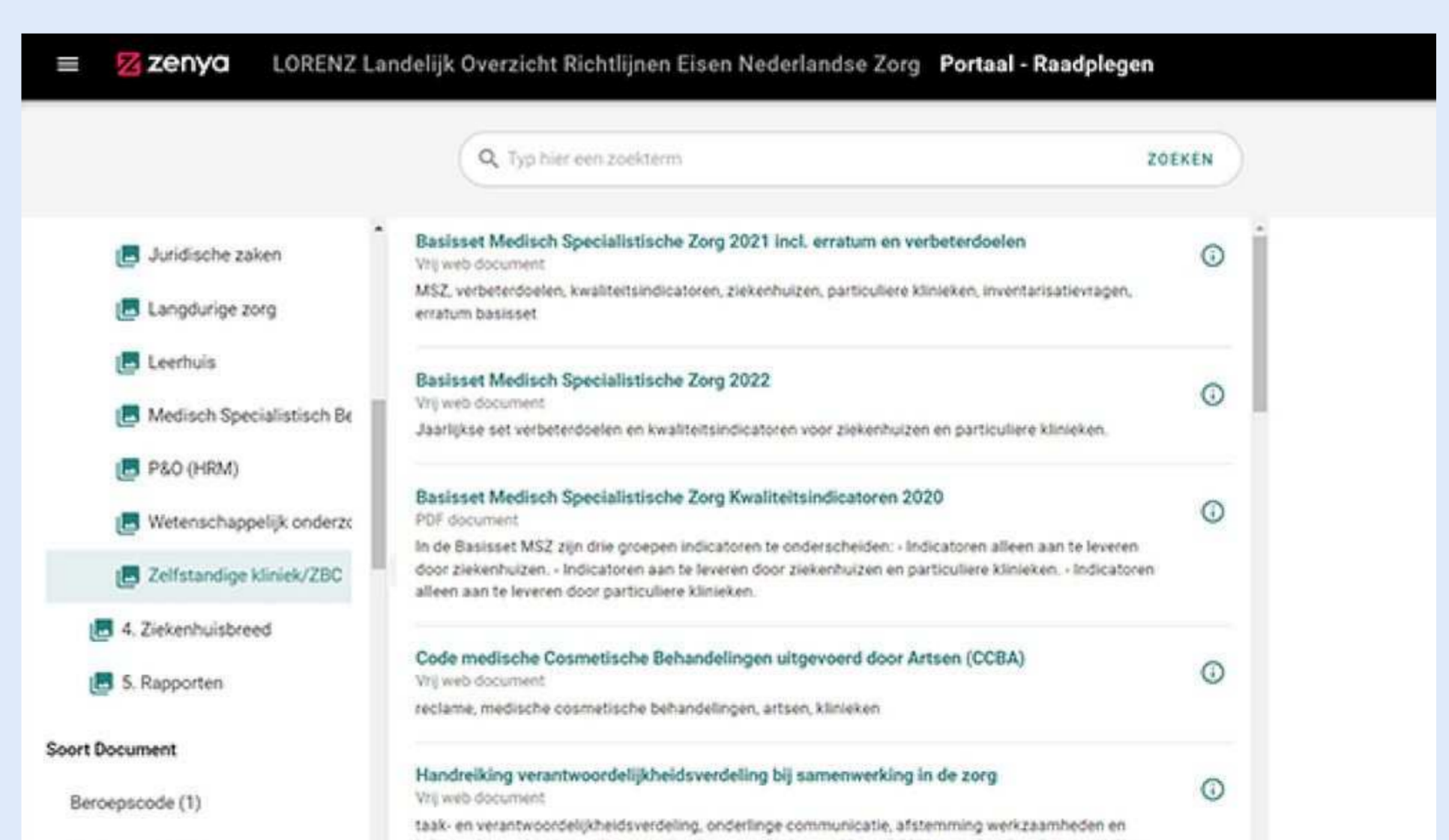
In 2021 heeft ZKN twee nieuwe tools toegevoegd als onderdeel van het lidmaatschap.

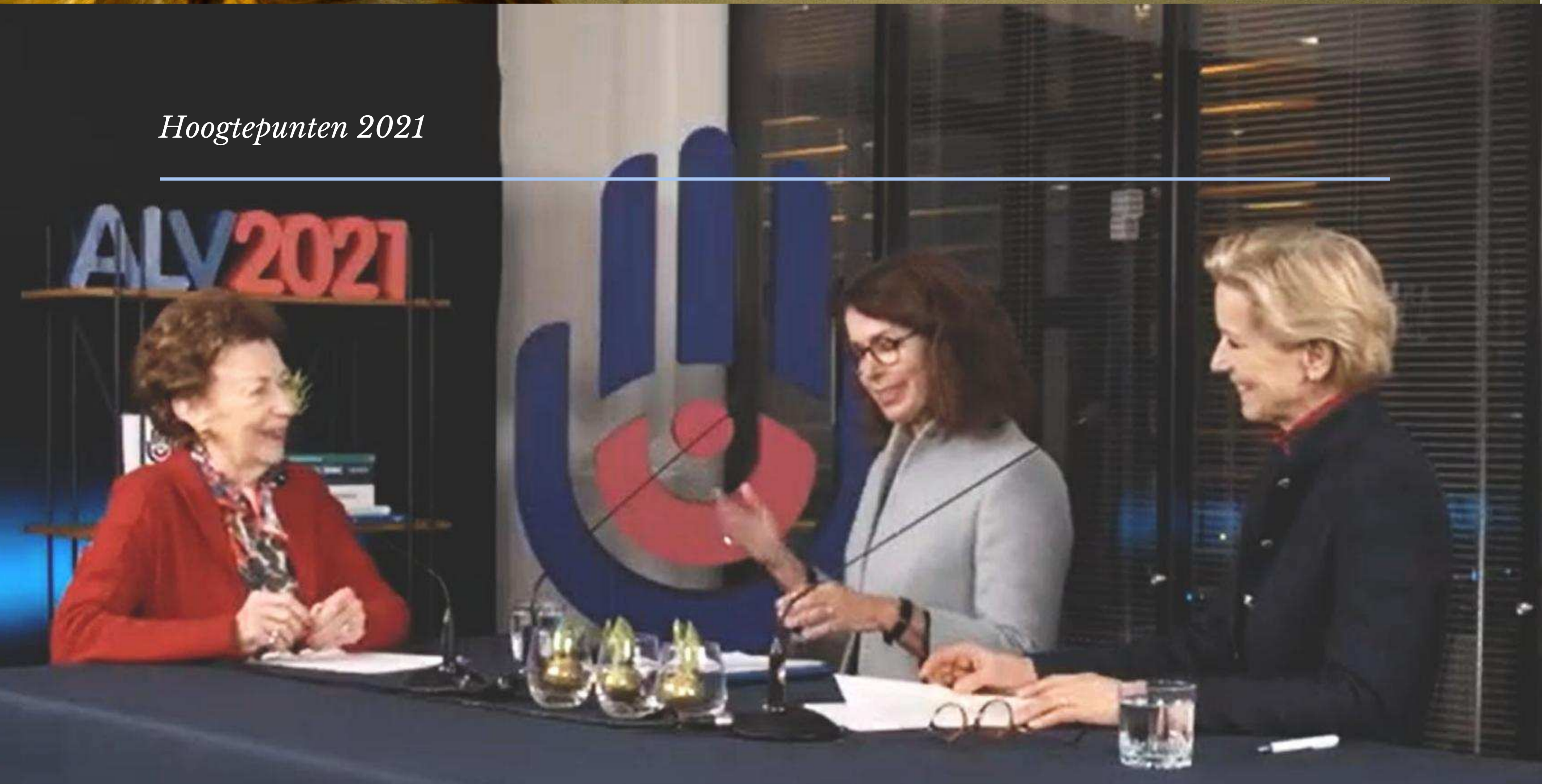
1. Spiegelinformatie Kwaliteitsindicatoren (SKI-tool): waarmee leden hun eigen IGJ-indicatoren kunnen afzetten tegen eerdere jaren of tegen andere zorgverleners om zo te leren en verbeteren.
2. Lorenz-compliance tool: een database waarin klinieken alle actuele wet- en regelgeving en richtlijnen kunnen raadplegen. Dit scheelt enorm in de administratieve lasten; klinieken hoeven door deze tool niet langer zelf overzichten te creëren en bij te houden van waar ze aan moeten voldoen.

Ski-tool

Lorenz compliance tool

8# Afscheid voorzitter College van Deskundigen

Eind 2021 heeft na 11 jaar de voorzitter van het College van Deskundigen (CvD), Dian van Leeuwen, afscheid genomen van ZKN. Dian heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het kwaliteitsbeleid van ZKN en de ontwikkeling van het ZKN-keurmerk. Bij haar afscheid tijdens de jaarlijkse Algemene ledenvergadering ZKN werd zij toegesproken door premier Mark Rutte en minister van Staat Sybilla Dekker. Per 1 januari 2022 is Jan Klein, voormalig anesthesioloog en emeritus hoogleraar bij het Erasmus MC en de TU Delft, de nieuwe voorzitter van het CvD.

9# Hoofdpijakkkoordprogramma's op stoom

De verschillende HLA-programma's lopen nu enkele jaren en leveren steeds concretere resultaten op waarvan u hieronder de belangrijkste leest. De participatie en bekendheid onder leden groeit en ZKN heeft in 2021 een eigen HLA-coördinator aangesteld om alle programma's te coördineren.

- Het ZE&GG programma meette dat klinieken 94-100% van de onderwerpen op de implementieagenda heeft geïmplementeerd.
- Programma Medicatieoverdracht gaat starten met een pilot in de praktijk waarvoor in 2021 de financiering is goedgekeurd.
- De KiPZ subsidie voor het opleiden van personeel is in 2021 door 67 klinieken aangevraagd en vastgesteld door VWS. ZKN ondersteunt en informeert jaarlijks de leden bij de verantwoording van de subsidie over het voorgaande jaar en bij het aanvragen van de subsidie voor het volgende jaar. ZKN geeft op feedback op de opleidingsplannen van de kliniek en heeft hiervoor 7 KiPZ intervisiesessies aangeboden aan klinieken.
- Tijd voor Verbinding deed onderzoek onder patiënten naar patiëntveiligheid in klinieken en ziekenhuizen. 84 leden werkten mee aan een uitvraag van TvV over de relevantie van diverse programmathema's.
- Programma Uitkomstgerichte Zorg was met name heel zichtbaar met haar landelijke campagne over Samen Beslissen. 73 klinieken namen deel aan een enquête over het meten van uitkomsten in de kliniek daarnaast zijn nog eens 35 verdiepende interviews gehouden om knelpunten in de implementatie te identificeren.
- Het VIPP 5 programma boekte succes met 6 klinieken die versnelt de eerste module van het programma afrondde. Daarnaast werd verder gebouwd aan een intensieve samenwerking met NVZ en NFU.

10# Digitaal ledencontact

Door corona is het contact met onze leden in 2021 veelal digitaal verlopen. Op 4 juni organiseerden we het volledig digitale ZKN Congres 'Operatie Passende Zorg' met 250 bezoekers. Het VIPP-team organiseerde in september een professionele talkshow 'Op koers met VIPP' en in november volgde de Algemene Ledenvergadering vanuit de ZKN-studio. Tussendoor vonden vele ZKN-academies plaats over o.a. medicatieveiligheid, privacy, NEN-7510, uitkomsten, klachten en geschillen, indicatoren en het bereiken van doorverwijzers. ZKN kijkt terug op een inspirerende en informatieve reeks van evenementen en ledenbijeenkomsten. Het ZKN-bureau en bestuur is in 2021 verrijkt door de inzet en input van onze leden bij deze bijeenkomsten en vele andere klankbordgroepen, werkgroepen en overleggen.

Klik hier of scan de code om de video te bekijken.

ZKN-leden blikken terug op 2021

Eind 2021 heeft ZKN een aantal leden gevraagd terug te kijken op 2021 en te reflecteren op wat ZKN dit jaar voor hun kliniek heeft gedaan of betekend. Dertien ZKN-leden delen hun reflectie in een reactie of video.

"2021 was het **2e jaar met COVID-19**. Dit gaf veel onzekerheid voor de organisatie en de patiëntenzorg. Er moest een klimaat geschept worden waarin iedereen zo goed mogelijk gezond en veilig kon werken.

ZKN bood mij dit jaar **waardevolle contacten** met collega bestuurders. Landelijke ontwikkelingen en informatie werd snel gedeeld. Bereikbaarheid, terugkoppeling op vragen en ondersteuning bij projecten als VIPP 5 waren snel en goed."

*Hans Mallie, directeur Bedrijfsvoering
Sionsberg Netwerk Ziekenhuis*

"Vanuit ZKN worden wij, als bijzondere focus kliniek, zeer goed **ondersteund op vragen** waar wij zelf geen directe expertise voor hebben. Zoals het VIPP-programma, ontwikkelingen op kwaliteit, governance en wet- en regelgeving. Altijd zeer professioneel, snelle reactie en ook doorverwijzingen naar anderen (als ZKN zelf geen direct antwoord kan geven)."

*Myriam van Haften, algemeen
directeur Stichting Care4homecare*

"ZKN heeft haar **positie in het zorglandschap** verder versterkt en het belang van haar leden uitstekend behartigd.

Door frequente mailingen, digitale bijeenkomsten en door deelname aan de klankbordgroepen zijn we **zeer goed op de hoogte** gehouden over actuele thema's en ondersteund bij onze activiteiten."

*Paul Kruijsen, directeur
Kliniek Viasana*

"2021 was in alle opzichten een uitdagend jaar omdat **COVID-19** een duidelijke stempel bleef drukken op de bedrijfsvoering.

ZKN heeft de klinieken dit jaar een **menselijk gezicht** gegeven. Door of dankzij COVID-19 is de **wendbaarheid en flexibiliteit** van klinieken meer zichtbaar geworden, dit momentum heeft ZKN optimaal benut om een serieuze en onmisbare **landelijke gesprekspartner** te zijn."

*Karin Stricker, procesmanager
DeKinderkliniek*

"Centraal stond COVID-19: richtlijnen, anticiperen op veranderingen, voldoende beschermingsmiddelen en hoogkwalitatieve zorg blijven leveren. We zijn, met een daadkrachtig team, altijd beschikbaar gebleven voor spoed en acute zorg voor verwijzers en cliënten. De **samenwerking met het ziekenhuis** om inhaalzorg te garanderen is fantastisch geweest."

*Carolien Verbaan, Manager
bedrijfsvoering en zorg,
Haaglanden Clinics*

"Het was dit jaar een grote uitdaging om te zorgen dat onze hartpatiënten weer **naar de kliniek durfden** te komen. We hebben geprobeerd zo persoonlijk mogelijk zorg te blijven leveren maar COVID-19 zorgde toch voor extra afstand in de kliniek. Dat heeft veel gevraagd van de **medewerkers**."

*Juliette Verwer, medewerker kwaliteit
Stichting Cardiologie Amsterdam*

"2021 was een bewogen jaar met een mooie groei. We hebben dit jaar **het ZKN-keurmerk behaald**, een grote prestatie! Daarnaast hebben we graag gebruik gemaakt van de online aangeboden **leerzame ZKN-trainingen**."

*Esmée Garnier, Kwaliteitsfunctionaris
Annadal Kliniek*

Kengetallen & ledenbestand 2021

Ontwikkeling ledenbestand 2021

Bij de start van 2021 telt ZKN 132 leden met het ZKN-keurmerk en 7 kandidaat-leden. De klinieken hebben met elkaar 425 locaties. Door meer aanmeldingen in de loop van het jaar hebben in 2021 negen kandidaat-leden het ZKN-keurmerk behaald.

Onze ZKN-klinieken in beeld

Landelijke spreiding ZKN-klinieken

Peildatum januari 2021

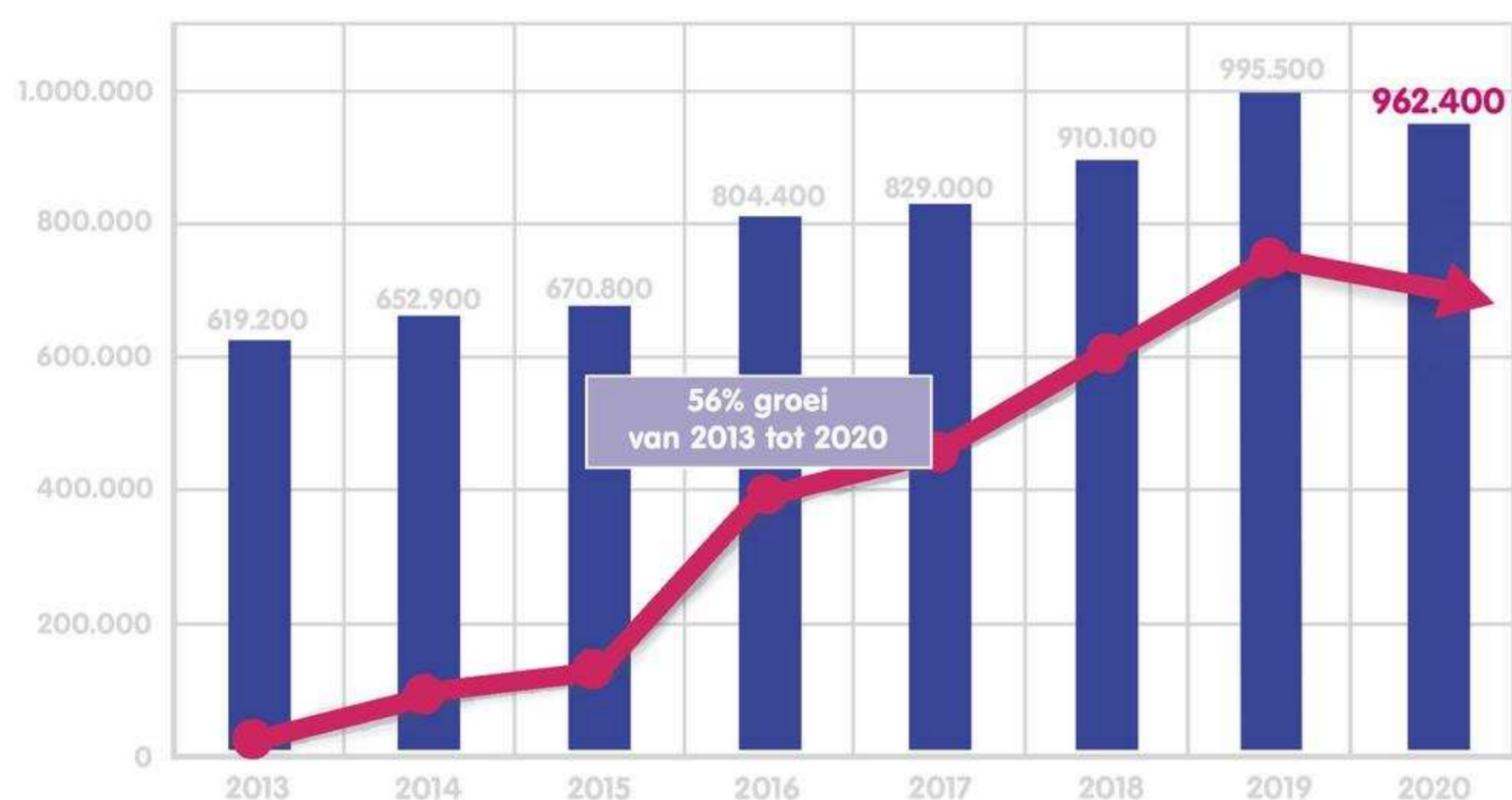
Aantal ZKN klinieken per medisch specialisme (2021)

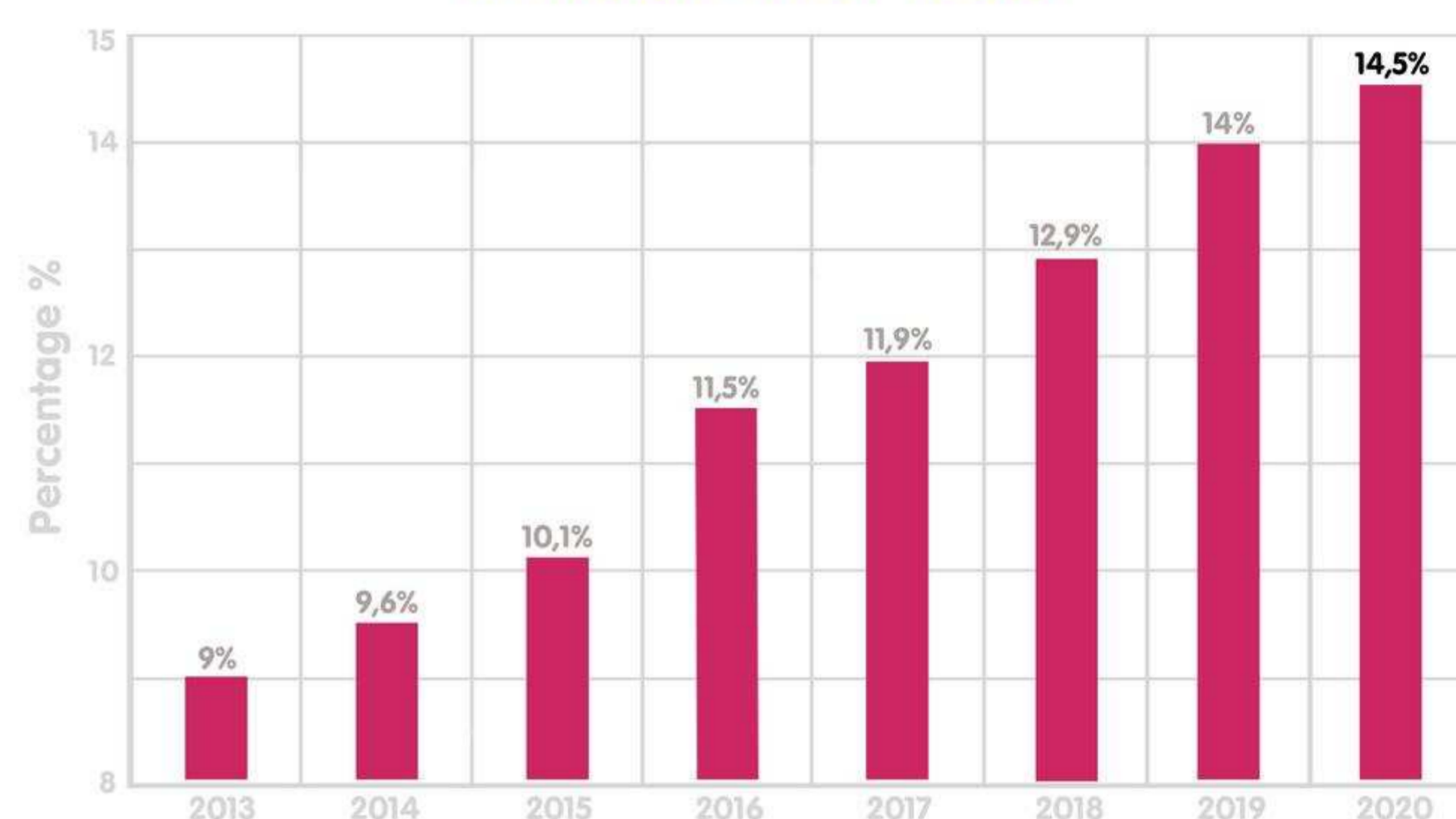
De branche in cijfers

Steeds meer patiënten kiezen voor zorg bij een kliniek. In 2020 ging 14,5% van de patiënten voor medisch specialistische zorg naar klinieken. In Nederland gaat 5,1% van het totale medisch specialistische budget naar klinieken (in 2020). Van 2013 tot en met 2020 groeide het aantal patiënten bij klinieken met 56%.

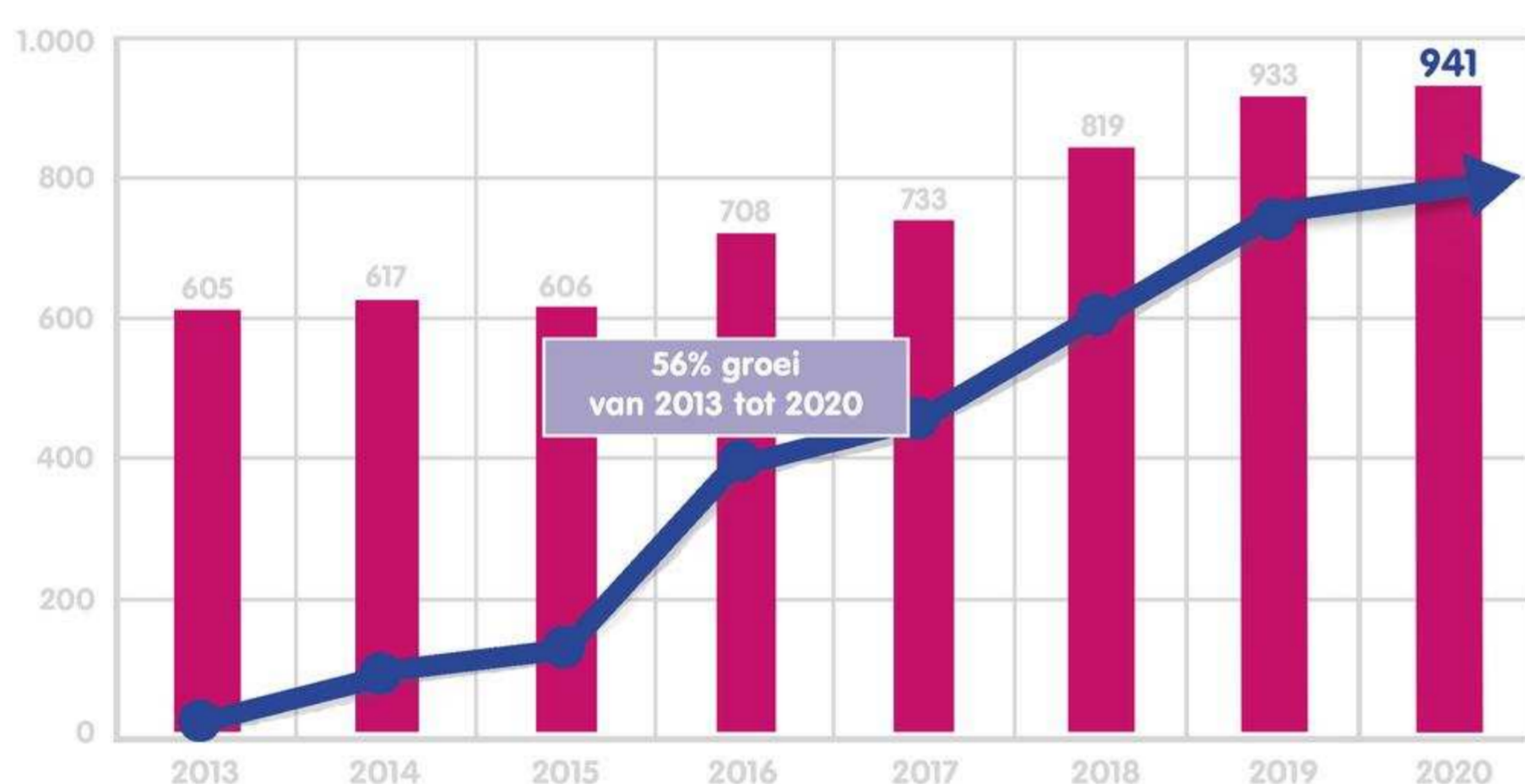
Patiëntenaantallen: aantal patiënten die een kliniek bezochten

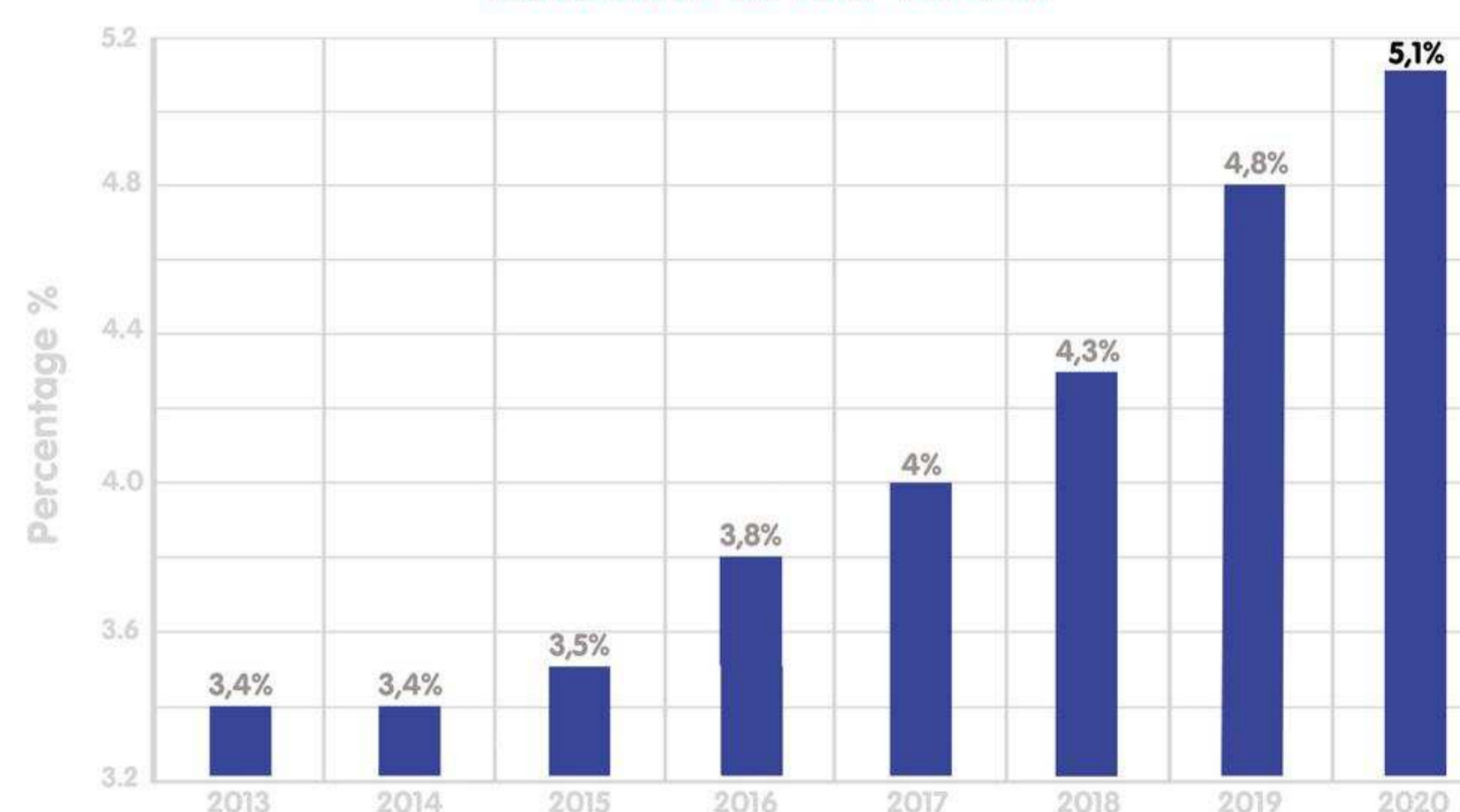
Patiëntenaantallen: marktaandeel van klinieken in het totaal

Vergoedingsbedrag (x 1.000.000)

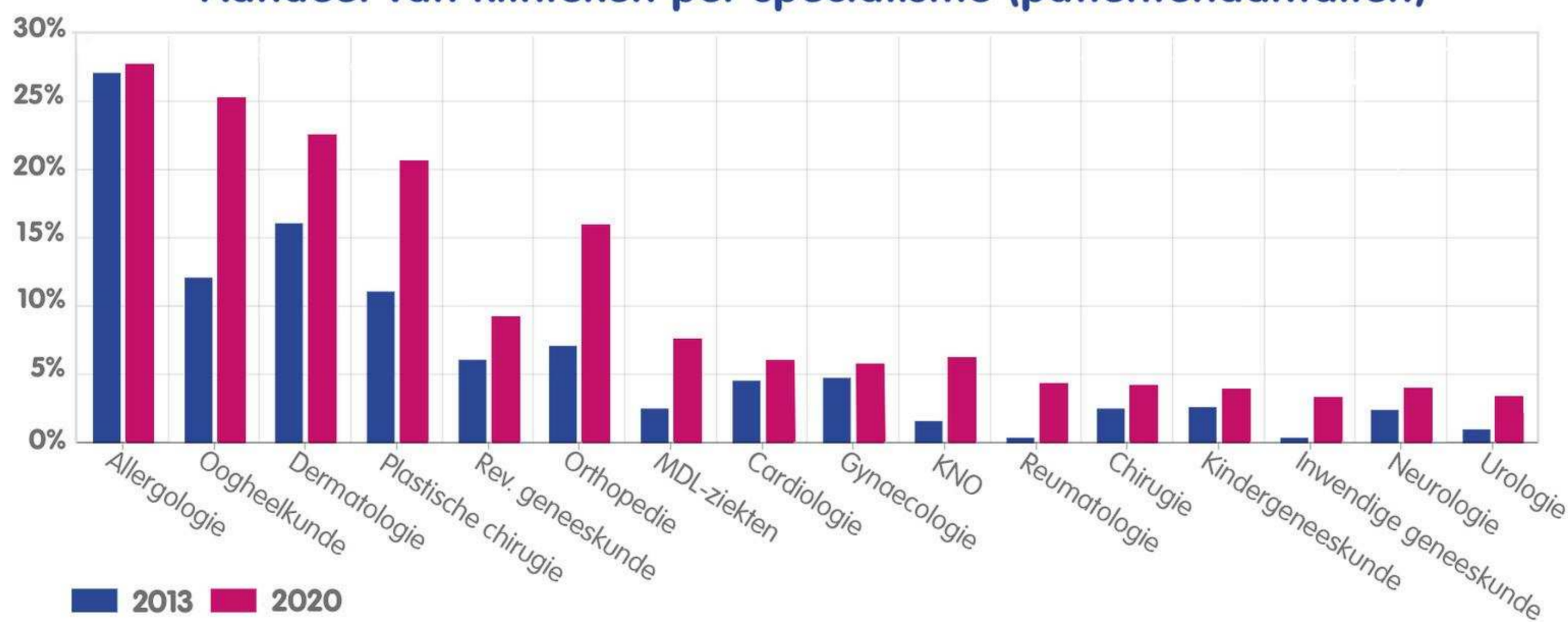
Vergoedingsbedrag: marktaandeel van klinieken in het totaal

De zorg per specialisme

Op gebied van dermatologie (aandoeningen van de huid) vindt 22,5% van alle zorg plaats in klinieken. Bij oogheelkunde is dat 25,3%. Hieronder ziet u van meer specialismes welk marktaandeel klinieken innemen in het totale zorglandschap.

Aandeel van klinieken per specialisme (patiëntenaantallen)

Bron: Vektis data (2020)

* Alle cijfers gaan enkel over verzekerde medisch specialistische zorg, de aantallen in onverzekerde zorg zijn niet bekend.

** Wanneer gesproken wordt over klinieken gaat het over alle klinieken inclusief klinieken zonder ZKN keurmerk / ZKN lidmaatschap.

*** Het aandeel van klinieken in het totaal betreft de verhouding tussen klinieken (inclusief klinieken zonder ZKN keurmerk) en ziekenhuizen / universitair medische centra.

**** De percentages van de vergoedingen zijn exclusief dure geneesmiddelen.

SLOTWOORD

2022: Door op de juiste koers

In 2021 heeft corona nog immer een groot deel van de agenda bepaald. Klinieken hebben zich maximaal ingezet om alle op de klinieken afkomende zorgvragen te beantwoorden. Dat verdient een groot compliment. We hebben als branche standgehouden tijdens de golven van de pandemie die de continuïteit van kliniekszorg en behoud van personeel onder druk zette. Klinieken zijn gepositioneerd als factor van betekenis in de (inhaal-)zorg. De vraag naar zorg bij onze leden groeit onverminderd door. Er is meer aandacht in media voor klinieken. 'Zelfstandige klinieken' is meer en meer een begrip. ZKN komt op voor de planbare patiënt op zoek naar passende zorg; een springplank naar een nieuwe toekomstvisie op de organisatie en financiering van de MSZ.

"Uithoudingsvermogen, anticiperen, samen, bouwen en trots kenmerken dit 2e opvolgende bijzondere jaar."

Onze ambitie om de positie van klinieken verder te verstevigen en het aandeel binnen de MSZ te laten groeien is groot. We zijn op weg naar verdubbeling van het aantal patiënten in 2025 omdat we overtuigd zijn dat vanuit toegankelijkheid en betaalbaarheid de planbare MSZ-zorg 'kliniekgewijs' georganiseerd moet worden. Aandacht roept weerstand op van de gevestigde orde. ZKN erkent dit en zet in op een toekomstbestendige MSZ samen met onze partners. Vanuit de juiste, onderbouwde argumenten bewegen we naar voren en geven we mede vorm aan deze transitie. ZKN-klinieken leveren doelmatige, kwalitatieve, patiëntvriendelijke, passende zorg. Hierin voelen de leden van ZKN zich maximaal gesteund en gefaciliteerd door het bureau ZKN.

In 2022 zet ZKN de juiste koers voort!

Paulette Timmerman
Directeur ZKN

zkn

ZELFSTANDIGE
KLINIEKEN NEDERLAND

070 - 317 79 80
info@zkn.nl
www.zkn.nl